

Merkwaardig voorbeeld van vroege godsvrucht : een verhaal van den godsdienstigen staat eener kostschool voor meisjes.

<https://hdl.handle.net/1874/356540>

7c. (7)

MERKWAARDIG VOORBEELD

VAN

VROEGE GODSVRUCHT.

*Een verhaal van den godsdienstigen staat
eener Kostschool voor Meisjes.*

Het hier bedoelde instituut heeft reeds sedert verscheidene jaren bestaan. Hetzelve wordt bestuurd door eene vrouw, de echtgenoot van een' evangeliedienaar, met behulp van eenige harer dochters en andere vrouwelijke personen harer woonplaats, een landelijk dorp in een der middenste graafschappen van Schotland. Het bestaat uit een bepaald getal kostscholieren, gewoonlijk niet meer dan zestien of achttien, van negen of tien tot zeventien of achttien jaren oud, en omstreeks even zoo vele dagscholieren uit de nabuurschap. De takken van onderwijs zijn dezulken, die tot eene degelijke en nuttige opvoeding behooren, bevattende insgelijks een groot gedeelte van datgene, wat men elders gemeenlijk onder hoogere beschaving rangschikt. Er wordt

[62]

bijzondere zorg gedragen dat de jongelieden in zedelijkheid en godsdienstigheid toenemen; het godsdienstig onderwijs maakt eene voorname tak uit; dagelijks wordt er een gedeelte van den Bijbél gelezen, hetwelk van ophelderende en practische aanmerkingen vergezeld gaat, waarbij de kweekelingen steeds geleid worden om niet alleen te trachten naar eene zuivere kennis van deszelfs dierbare waarheden, maar ook die kennis tot besturing van hart en leven aan te wenden. Behalve dat, is de onderwijzeres nu en dan gewoon, ieder harer leerlingen afzonderlijk bij zich te nemen, en zich met haar te onderhouden over het gewigt der eeuwige belangen, met betrekking tot ieders persoonlijke behoeften, waarbij zij ook met haar bidt, terwijl zij bovendien teregtwijzing ontvangen in het leeren bidden. HENRY'S Handleiding tot het bidden wordt tot dat oogmerk gebruikt, en iedere jonge jufvrouw moet na zekeren tijd hare beurt vervullen, om, in tegenwoordigheid van de onderwijzeres en de andere kweekelingen, in het gebed voor te gaan.

In vroegere jaren, ja gedurende den ganschen tijd van het bestaan dezer inrigting, heeft de onderwijzeres steeds reden van dankbaarheid gehad aan God, voor het goede dat Hij aan dezelve bewezen heeft, en voor den zegen met welken Hij haren arbeid, bijzonder ten aanzien van het gods-

dienstige, had willen bekroonen, terwijl zij uit vele verblijdende bewijzen heeft mogen bespeuren dat haar werk niet te vergeefs was. Niet weinigen der kweekelingen, aan hare zorg toevertrouwd, hebben, hetzij gedurende den tijd van haar verblijf in haar huisgezin, hetzij kort daarna, voldoende proeven gegeven van het gezegend nut dat zij uit haar onderwijs hadden getrokken, en bevestigden dit door eenen regt godvreezenden wandel. Bijzonder echter heeft zij gedurende den laatsten tijd reden gehad om des Heeren goedheid op te merken en te vermelden, en Hem hare dankbaarheid te betoonen voor den rijken en overvloedigen zegen, dien het Hem behaagd heeft op hare school te doen nederdalen, en voor het onuitsprekelijke steeds toenemende goede, dat Hij ter zaligheid van velen, door haar heeft willen bewerken. Zoo rijk en overvloedig was de maat van geestelijken invloed, dien de Heer aldaar genadiglijk wilde verleenē, dat, hetgeen men eene duidelijke en zeer algemeene godsdienstige opwekking of verlevendiging noemt, daarvan het gevolg is geweest. Het begin derzelve werd in den aanvang van den vorigen winter het eerst bespeurd bij eene harer eigene dochters, een meisje van omstreeks twaalf jaren, die, nadat zij eenige maanden in eenen wankelenden staat van gezondheid verkeerd had, over haren geestelijken toestand zeer bekommerd

werd. Na korten tijd openbaarde zij dit gevoel aan hare moeder, die al zulke middelen gebruikte als haar meest geschikt voorkwamen om dit beginsel meer en meer op te wekken, en haar tot rust in het gemoed te brengen door het geloof in het bloed der verzoening.

Spoedig werd dit aan twee of drie harer vertrouwdste medgezellen bekend, die zulks met bijzondere deelneming opmerkten, en bij welke zich weldra ook dat zelfde gevoel openbaarde. De toestand dezer laatsten al mede aan de onderwijzeres bekend wordende, werd door haar met bijzondere oplettendheid gade geslagen; weldra werd deze omstandigheid ook onder de overige kweekelingen bekend, en allengs begon in allen hetzelfde beginsel openbaar te worden. Zij kregen, de eene na de andere, een levendiger inzien in het groote aanbelang van de Godsdienst, dan zij ooit te voren gehad hadden, en leerden de zaligheid door Christus als van het uiterste gewigt en als het „eenige noodige“ te beschouwen, terwijl zij ernstig verlangden de vruchtgevolgen daarvan deelachtig te worden.

De onderwijzeres was bijzonder bedacht om den voortgang van deze innerlijke werkzaamheid der ziel te bevorderen; zij kwam haar zeer begeerlijk voor, en ofschoon hare kweekelingen aanvankelijk in eenen eenigzins pijnlijken gemoedstoestand verkeerden, zoo ging zij echter steeds

voort met dezelve te bevorderen en bij ieder in het bijzonder aan te kweeken, niet alleen door dagelijksche verklaring en toepassing der goddelijke waarheden in de school, maar ook door hare afzonderlijke zamenkomsten tot gesprek en gebed. Deze bijeenkomsten werden door de meisjes gretig gezocht, zoodra de bedoelde bekommernis in de ziel diepe wortelen geschoten had; zij schatten dezelve zeer hoog en het schijnt dat zij zeer nuttig geweest zijn tot besturing harer werkzaamheden, en om haar te leiden tot de eenige bron van verlichting en troost. Ook de echtgenoot der onderwijzeres, onder wiens herderlijke zorg zij waren, liet deze merkwaardige en belangrijke opwekking van godsdienstig gevoel en werkzaamheid onder zoo vele der leden van zijn gezin, in zijn openbaar leeraarswerk niet onopgemerkt, maar maakte, bijzonder des zondags avonds, door onderzoek en vermaningen in het huisgezin daarvan veel werk, en het is als eene gewigtige daadzaak zeer opmerkelijk, dat de personen zelve, bij welke die opwekking plaats had, geene geringe werktuigen waren om dezelve aan te kweeken en aan hare verspreiding bevorderlijk te zijn.

Niet lang hadden zij den invloed daarvan ondervonden, of zij waren niet te vreden met deze ongekeende gevoelens in haren eigen boezem op te sluiten, of alleen elkander deelgenooten van

hare gewaarwordingen te maken, maar zij waren zeer bezorgd voor de zaligheid van die harer medeleerlingen, van welke zij redenen hadden te vreezen, dat zij omtrent dit stuk niet in de regte stemming verkeerden. Ieder harer verkoos er gemeenlijk zoodanig eene met welke zij het meest vertrouwd was, of omtrent wier geestelijken toestand zij reden had bekommerd te zijn, en beproefde door herhaalde en ernstige gesprekken, haar in de regte stemming te brengen, om met levendig gevoel over hare eeuwige belangen aangedaan te worden en daarmede naar behooren werkzaam te zijn, terwijl zulke middelen, zulke regt weldadige en christelijke pogingen, in zeer vele gevallen blijken droegen van den goddelijken zegen, en strekten om het goede werk te helpen bevorderen. Door deze middelen werd, onder den Goddelijken zegen, de godsdienstige opwekking voortgezet en uitgebreid, tot dat in den loop van eenige maanden, het grootste getal der in het instituut wonende meisjes, zoowel als eenige der dagscholieren, gegronde hoop gaven op de vernieuwing van haar gemoed. Twee of drie der eerstgenoemden hadden reeds vroeger blijken gegeven, dat zij deelgenooten waren van de verlossing die in Christus Jezus is; dan gedurende dit tijdvak, werd hare overtuiging van derzelver hooge aangelegenheid grootelijks gesterkt, en de ijver om naar de zege-

ningen van dezelve te trachten, krachtiglijk aangespoord.

Hoewel de ondervinding dezer godsdienstig opgewekten bijna dezelfde waren ten aanzien van derzelve aard en strekking in het algemeen, zoo waren zij echter onderscheiden in opzigt tot hare uitwerking in ondergeschikte bijzonderheden. Sommigen hadden eene grootere maat van smartelijke gewaarwordingen bij hare overtuiging van zonde en schuld dan anderen, en bij sommigen duurde het langer eer zij den vrede des gemoeds en de hoop door het geloof in den Verlosser deelachtig werden. De meesten harer hadden aan de onderwijzeres reeds bij den aanvang van de afzonderlijke gesprekken openhartig bekend, dat zij toen nog nooit ernstig over de Godsdienst gedacht hadden, en nog nimmer over hare geestelijke aangelegenheden regt bekommerd waren geweest, maar in het denkbeeld verkeerden dat het voor haar, daar zij nog zoo jong waren, bij vervolg van tijd, vroeg genoeg zoude zijn om genoemde dingen te betrachten, omdat zij toch wel overtuigd waren dat dit haar pligt was, terwijl zij ook gedeeltelijk voornemens waren dien pligt te volbrengen. Sommigen eindelijk waren in het eerst verwonderd geweest, en hadden de uiterste bevreemding te kennen gegeven, dat de onderwijzeres zulk eene levendige belangstelling in hare geestelijke aangelegenhe-

den gevoelde en betoonde, en het zoo noodig en van zoo veel gewigt beschouwde, om zonder uitstel op deze dingen zorgvuldig acht te geven. Maar nu waren zij geheel van denkwijze veranderd, zoo wel ten aanzien van het groot gewigt der zaligheid, als van hare verpligting, om zonder eenig uitstel, in waarheid en opregtheid te trachten deel aan dezelve te krijgen.

Nu werden zij allen overtuigd van den zondigen en gevaarlijken toestand waarin zij zich bevonden, zoo wel als van de volstreckte noodzakelijkheid der verlossing door Christus, waarom zij zeer begeerig werden om terstond in Hem gevonden te worden en de zegeningen zijner algenoegzame tusschenkomst te genieten; allen zochten naarstig door het gebed en andere middelen deel aan Hem en zijne zaligheid te verkrijgen, waarvan zij nu de noodzakelijkheid zoo zeer gevoelden, dat allen, na korter of langer tijd van smartelijke onrust, onder eene levendige overtuiging der algenoegzaamheid van Christus, voor elk in zijnen bijzonderen toestand, zich in het geloof aan zijne genade en middelaars-verdiensten konden overgeven, en in zekere mate dien vrede en die blijdschap ondervinden die in het geloof is.

Deze verandering in hare godsdienstige gewaarwordingen, ging, zoo als men veronderstellen mag, met onderscheidene weldadige uitwerkin-

gen gepaard, van welke ik kortelijk eenigen zal opgeven. Bij verscheidene harer, bragt deze verandering eene gewigtige en in het oog loopende verbetering van humeur te weeg; inzonderheid was zij het middel om de uitwerksels van hoogmoed te verzwakken en ten onder te brengen, en eene gepaste nederigheid aan te kweeken. Ook had dezelve meerder deelneming ten gevolge in elkanders aangelegenheden, en toenemende liefde tot elkanderen en tot de onderwijzers, terwijl in het algemeen veel meer liefde en welgezindheid jegens de overige medescholieren duidelijk kon worden waargenomen. Eene andere uitwerking der weldadige verandering in wijze van denken en zien, openbaarde zich in eene groote teederheid van geweten en vrees van te zondigen, inzonderheid onder de jongere meisjes, welk gevoel zulke diepe wortelen bij haar geschoten had, dat het zich in al hare gedragingen, zelfs in hare uitspanningen duidelijk vertoonde. Ten bewijze hiervan strekt, dat zij eens, aan zeker spel bezig zijnde, in twist geraakten, waarop zij terstond het spel staakten, en met elkander raadpleegden of het misschien een slecht spel ware, omdat het oneenigheid verwekte, en of het niet beter zoude zijn hetzelfde na te laten. Na onderling overleg kwamen zij tot het besluit, dat het kwade of verkeerde in haar zelve en niet in het spel

gelegen was, en dat zij het daarom weder behoorden op te vatten en voort te zetten, en te trachten hare kwade gemoedsbewegingen te bedwingen en ten onder te brengen: zij deden zulks, en het gelukte haar in vrede met elkander voort te gaan.

Als een ander gevolg, al mede uit dezelfde oorzaak voortgevloeid, openbaarde zich bij de meisjes een ernstig verlangen naar godsdienstige kennis, kenbaar in grootere belangstelling en toenemend genoeg in hare bijbeloefeningen in de school, alsmede in een meer bestendig en oplettend onderzoeken der Heilige Schrift in hare afzonderingen; ook lazen zij zoo vlijtig zoodanige andere godsdienstige boeken, die geschikt waren om het verstand te verlichten en tot helderder inzigten te brengen, dat zij dikwijls daaraan een gedeelte van den tijd besteedden, die haar tot uitspanning toegestaan werd, en dien zij vroeger ook gewoon waren in vermakelijkheden door te brengen.

Al verder bragt deze verandering eene toenemende belangstelling in, en hartelijke ingenomenheid met het gebed te weeg. Weinige maanden na het begin dezer opwekking, stelde uit eigen beweging een aantal der jongere scholieren, meisjes van tien tot veertien jaren, eene dagelijksche bijeenkomst in, tot het gebed, en ten einde deze zamenkomst op een voor de

dagscholieren, die daarbij wenschten tegenwoordig te zijn, gelegen uur te houden, bestemden zij daartoe den tijd, die haar na het eten tot uitspanning vergund werd, en daar zij volhardden in hare keus om dien tijd daartoe te gebruiken, toonden zij daardoor hoezeer zij het gebed boven het spel waardeerden. De andere kostscholieren volgden naderhand dit voorbeeld, doch op een ander uur; en beide deze bidstonden werden met veel belangstelling en zoo als te hopen is, met veel nut en zegen voortgezet, tot dat bij het begin der vacantie, die eenige maanden daarna inviel, de leden naar hare onderscheidene woningen vertrokken, en alzoo uit elkander geraakten.

Intusschen vraagt welligt iemand, welke uitwerking dit alles had op de andere oefeningen en het geluk der meisjes, en of deze verandering in het algemeen genomen, van eenen weldadigen aard mogt genoemd worden? Ik aarzel niet te verklaren dat een en ander daardoor in geene geringe mate bevorderd werd. Het verstandsvermogen werd niet verzwakt, maar kreeg veeleer, door hetgeen met haar voorgevallen was, nieuwe kracht; hare andere oefeningen werden noch verzuimd, noch met weerzin voortgezet; een dieper gevoel van zich den kostelijken tijd ten nutte te maken, en een sterker verlangen om hare onderwijzeres te behagen door

het vooraf wel bestudeeren van hare lessen, waren zoo vele nieuwe aansporingen tot vermeerderde naarstigheit en volhardende oefening, en nooit te voren had de inrigting bij het einde van het schooljaar grootere bewijzen van goeden voortgang opgeleverd, of bij het openbaar onderzoek meer voldoende blijken van de vorderingen der leerlingen kunnen geven. Wat haar geluk betreft, dit was blijkbaar niet verminderd maar integendeel veel vermeerderd, inzonderheit nadat de eerste smartelijke gewaarwordingen door den vrede des Evangelies vervangen was. Haar nieuwe gemoedstoestand en geestelijke werkzaamheden maakten haar wel ernstig, maar niet naargeestig; de luchthartigheit en weinige vastheit van geest, aan haren leeftijd eigen, werden niet weggenomen, maar in zekere mate gewijzigd. De smaak voor vroeger genoten onschuldige vermaken en genietingen werd, zoo die al niet toenam, voor het minst niet verminderd, terwijl zij zich eene nieuwe bron der reinste genoegens geopend zagen. Zij ondervonden dat » zij die de wet des Heeren beminnen, grooten vrede hebben, » zij werden gewaar dat » de wegen der Godsdienst wegen der liefeljkheit zijn en alle hare paden vrede. » Inderdaad het zoude moeijelijk zijn een gelijk getal menschen te vinden, gelukkiger dan zij, zoowel in zichzelf en omtrent elkander, als met hare

geachte onderwijzers en hare medehelpsters. Maar hoe is het nu met haar gesteld? gaan zij voort om na het tijdsverloop van eenige maanden, blijken te geven dat zij de voorwerpen van waar gonadewerk geworden zijn?" Ik kan voornamelijk alleen van de zulke spreken, (omtrent twee derde van het aantal,) die bij het einde der vacantie naar de school teruggekeerd zijn, toen dezelve weder geopend werd. Dezen schijnen daarin te volharden, en wij hebben niets gehoord, waaruit wij een tegenovergesteld besluit zouden moeten opmaken ten aanzien der overigen. De voorvermelde bidstonden zijn weder hervat op dezelfde uren als voormaals, en weder zijn eenige weinige nieuwe leden die sedert op de school gekomen zijn tot dezelve toegetreden; en zoo men ook al die vorige groote en levendige belangstelling in godsdienstige oefeningen, en al het voormaals ondervondene godsdienstig gevoel niet bespeurt, kan men daarvoor gemakkelijk reden geven, zonder eene andere oorzaak te veronderstellen, dan den eenigzins verstrooienden en verzwakkenden invloed waaraan zij gedurende de vacantie blootgesteld waren. Niet eene van haar heeft eenige wezenlijke teekenen van verachtering of terugkeering tot eenen staat van onverschilligheid omtrent de Godsdienst gegeven; integendeel is er grond om te hopen dat het goede werk in haar be-

gonnen is, hetwelk de Goddelijke Werkmeester voleindigen zal tot op den dag van Jezus Christus;” dat hare » weldadigheid niet zal zijn als eene morgenwolk of een vroegkomende daauw, ” maar blijken zal bestendig te zijn, en haar bekwaaam te maken om het » pad der regtvaardigen te loopen, hetwelk een schijnend licht is, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe.”

Het behoeft nauwelijks vermeld te worden dat zij, die de school bestuurt, groote blijdschap smaakte in deze godsdienstige opwekking, en door dezelve veel aanmoediging ontving tot naarstige volharding in het beramen van zulke middelen en pogingen, welke strekken om ware godsvrucht onder hare kweekelingen te bevorderen, en die door Gods genade zoo vruchtbaar gemaakt en zoo rijkelijk gezegend zijn geworden. Eene der bedoelingen, welke de schrijver van dit voorval op het oog heeft, bij het vermelden van den gelukkigen uitslag die hetzelfde kenmerkte, is, hieruit aanmoediging te ontleenen voor zulke anders en godsdienstig gezinde onderwijzers der jeugd, die met deze gebeurtenis mogten bekend worden, om — voor zoo ver de omstandigheden zulks toelaten, — ook zoodanige plannen en pogingen in het werk te stellen, van welke zij, onder den goddelijken zegen, gelijke uitkomsten verwachten mogen. Wel is het te hopen dat dergelijke middelen, met soortgelijke

vruchtgevolgen gepaard, door velen gebruikt worden; doch het ware te wenschen dat dezelve *meer* algemeen door *hen* werden in het werk gesteld, die met de godsdienstige en zedelijke vorming der jeugd belast zijn. Ware dit het geval, dan zoude het opkomend geslacht zich door beminnelijkheid onderscheiden en voor de toekomst veel beloven, en de toestand van de kerk en de wereld, daardoor grootelijks verbeterd, zoude eerlang die heerlijkheid en gelukzaligheid ontwikkelen, welke de christen naar de belofte, nu nog hopende verbeidt. Indien er toch eenige wezenlijke en algemeen godsdienstige opwekking in de kerk te verwachten is, dan moeten ook de regte middelen ter bevordering van dezelve met vlijt en volharding aangewend worden, en wel inzonderheid bij jonge lieden; deze zijn de opkomende verwachting der kerk, en onder die middelen behooren gerekend te worden zorgvuldig onderwijs in de waarheden en pligten der Godsdienst, gepaard met naarstige en liefderijke pogingen, om hun die waarheden op het gemoed te drukken, en hen te besturen en te helpen een en ander tot regeling van hart en leven aan te wenden, terwijl eene eerste plaats behoort te bekleeden het ernstig en aanhoudend gebed tot God, om deze pogingen met zijnen zegen te vergezellen en vruchtbaar te maken. Deze goddelijke invloed is noodig,

want, • noch hij die plant is iets, noch hij die nat maakt, maar God, die den wasdom geeft;" en Hij heeft dien beloofd, want Hij, die den Geest schenkt, heeft gezegd: • Ik zal mijnen Geest op uw zaad gieten, en mijnen zegen op uwe nakomelingen enz.;" men moet zulks in het gebed *begeeren*, en wanneer men dit ernstig en geloovig afsmeekt wordt het verkregen, want onze goddelijke Heiland heeft verklaard: • Indien gij dan, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoe veel te meer zal de Hemelsche Vader, den Heiligen Geest geven den- genen, die Hem bidden."

Medegedeeld door eenen Predikant.